

II

(Sdělení)

SDĚLENÍ ORGÁNŮ A INSTITUCÍ EVROPSKÉ UNIE

KOMISE

Sdělení Komise – Použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí

(2008/C 270/02)

1. ÚVOD

(1) Globální finanční krize podstatně zesílila a má v současnosti závažné dopady na bankovní sektor EU. Kromě specifických problémů, které souvisí zejména s americkým trhem hypoték a aktiv zajištěných hypotékami, nebo se ztrátami způsobenými nepřiměřeně rizikovými strategiemi jednotlivých bank, došlo v posledních týdnech v rámci bankovního sektoru k obecnému narušení důvěry. Pronikavá nejistota, pokud jde o úvěrové riziko jednotlivých finančních institucí, zmrazila trh mezibankovních půjček a v důsledku toho se postupně ztížil přístup veškerých finančních institucí k likviditě.

(2) Současná situace ohrožuje existenci jednotlivých finančních institucí v důsledku problémů, které jsou výsledkem jejich jednotlivých obchodních modelů nebo obchodních postupů, jejichž nedostatky krize finančních trhů zviditelnila a zdůraznila. Pokud tyto instituce mají spíše znovu nabyt dlouhodobou životaschopnost, než aby byly poslány do likvidace, bude zapotřebí rozsáhlé restrukturalizace jejich činností. Za daných okolností krize ovlivňuje rovněž finanční instituce, které jsou v zásadě zdravé a jejichž obtíže plynou výlučně z obecných podmínek na trhu, které podstatně omezily přístup k likviditě. Zajištění dlouhodobé životaschopnosti těchto institucí bude zřejmě vyžadovat méně podstatnou restrukturalizaci. V každém případě však opatření přijatá členským státem na podporu (určitých) institucí působících na jeho vnitrostátním finančním trhu mohou zvýhodňovat tyto instituce na úkor jiných finančních institucí působících v daném členském státě nebo v jiných členských státech.

(3) Rada ve složení pro hospodářské a finanční věci (ECOFIN) přijala dne 7. října 2008 závěry, ve kterých se zavázala přijmout všechna nezbytná opatření na podporu zdraví

a stability bankovního systému, aby se obnovila důvěra a řádné fungování finančního sektoru. Rekapitalizace zranitelných systémově významných finančních institucí byla mezi jinými určena jako jeden z prostředků náležité ochrany zájmu vkladatelů a stability systému. Dále bylo odsouhlaseno, že o veřejné intervenci je třeba rozhodnout na vnitrostátní úrovni, avšak v koordinovaném rámci a na základě celé řady společných zásad EU⁽¹⁾. Při této příležitosti Komise nabídla, že brzké době vydá pokyny stanovící obecný rámec, v němž by bylo možné rychle posoudit slučitelnost státní podpory v oblasti rekapitalizačních systémů a systémů záruk, jakož i případy uplatnění takových systémů.

(4) Vzhledem k rozsahu krize, která nyní ohrožuje i v zásadě zdravé banky, vysokému stupni integrace a vzájemné provázanosti evropských finančních trhů a drastickým dopadům případného úpadku systémově významných finančních institucí, což by krizi nadále posílilo, Komise uznává, že členské státy mohou považovat za nezbytné přijmout vhodná opatření s cílem ochránit stabilitu finančního systému. Vzhledem ke zvláštní povaze současných

⁽¹⁾ Závěry Rady ve složení pro hospodářství a finance (ECOFIN) vyjmenovávají tyto zásady:

- intervence by měly být včasné a podpora by měla být v zásadě dočasná,
- členské státy budou důsledně respektovat zájmy daňových poplatníků,
- současní akcionáři by měli nést přiměřené dopady dané intervence,
- členské státy by měly být s to dosáhnout změny v řízení finančních institucí,
- vedoucím pracovníkům by neměly náležet nepřiměřené odměny – vlády mohou mít mimo jiné pravomoc zasahovat do odměňování,
- musí být chráněn legitimní zájem soutěžitelů, zejména prostřednictvím pravidel pro poskytování státní pomoci,
- je třeba zamezit negativním dopadům na jiné oblasti.

problémů ve finančním sektoru mohou taková opatření překročit rozsah stabilizace jednotlivých finančních institucí a zahrnout obecné systémy.

- (5) I když použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá v souvislosti s krizí na finančních trzích je třeba vzít současně výjimečné okolnosti řádně v potaz, Komise musí zajistit, že taková opatření nezpůsobují zbytečné narušování hospodářské soutěže mezi finančními institucemi působícími na trhu nebo negativní vedlejší účinky na jiné členské státy. Účelem tohoto sdělení je poskytnout vodítko, pokud jde o kritéria týkající se slučitelnosti obecných systémů se Smlouvou a rovněž o jednotlivé případy použití takových systémů a o systémově významné případy *ad hoc*. Při uplatňování těchto kritérií na opatření přijatá členskými státy bude Komise postupovat s nezbytnou rychlostí, která je nutná k zajištění právní jistoty a obnovení důvěry ve finanční trhy.

2. OBECNÉ ZÁSADY

- (6) Státní podpora jednotlivým podnikům v obtížích se v běžném případě posuzuje podle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy a podle Pokynů Společenství pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích⁽¹⁾ (dále jen „pokyny pro podporu na záchranu a restrukturalizaci“), které vyjadřují výkladové stanovisko Komise k čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy, pokud jde o tento typ podpory. Pokyny pro podporu na záchranu a restrukturalizaci jsou obecně platné, přičemž stanoví některá zvláštní kritéria pro finanční sektor.
- (7) Kromě toho v souladu s čl. 87 odst. 3 písm. b) Smlouvy může Komise povolit státní podporu, která má „napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu“.
- (8) Komise opětovně potvrzuje, že v souladu s judikaturou a jejími rozhodnutími v této oblasti⁽²⁾ vyžaduje čl. 87 odst. 3 písm. b) Smlouvy restriktivní výklad, pokud jde o to, co může být považováno za vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 244, 1.10.2004, s. 2.

⁽²⁾ Viz v zásadě spojené věci T-132/96 a T-143/96 *Freistaat Sachsen and Volkswagen AG v. Commission* [1999] Sb. Rozh. II-3663, odst. 167. Potvrzeno v rozhodnutí Komise 98/490/ES ve věci C 47/1996, *Crédit Lyonnais*, (Úř. věst. L 221, 8.8.1998, s. 28), bod 10.1, rozhodnutí Komise 2005/345/ES ve věci C28/2002 *Bankgesellschaft Berlin*, (Úř. věst. L 116, 4.5.2005, s. 1), body 153 a násl. a rozhodnutí Komise 2008/263/ES ve věci C50/2006 *BAWAG*, (Úř. věst. L 83, 26.3.2008, s. 7), bod 166. Viz rozhodnutí Komise ve věci NN 70/07, *Northern Rock*, (Úř. věst. C 43, 16.2.2008, s. 1), rozhodnutí Komise ve věci NN 25/08, *Rescue aid to WestLB*, (Úř. věst. C 189, 26.7.2008, s. 3), rozhodnutí Komise ze dne 4. června 2008 ve věci C9/2008 *SachsenLB*, dosud nezveřejněné.

- (9) Vzhledem ke stupni závažnosti, jehož současná krize na finančních trzích dosáhla, a jejímu možnému dopadu na celkové hospodářství členských států, má Komise za to, že čl. 87 odst. 3 písm. b) je za současných okolností použitelným právním základem pro opatření podpory přijatá za účelem zvládnutí této systémové krize. To se zejména vztahuje na podpory, které jsou poskytnuty formou obecných systémů dostupných některým nebo všem finančním institucím v členském státu. Pokud orgány členského státu odpovědné za finanční stabilitu oznámí Komisi, že existuje riziko takové závažné poruchy, bude mít tato skutečnost pro Komisi během jejího posouzení podpory podstatný význam.
- (10) Intervence členských států *ad hoc* nejsou za podmínek splňujících kritéria čl. 87 odst. 3 písm. b) vyloučeny. Posouzení podpory v případě jak systémů, tak i intervencí *ad hoc* by se mělo řídit obecnými zásadami stanovenými v pokynech pro podporu na záchranu a restrukturalizaci přijatých v souladu s čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy, současně okolnosti však mohou umožnit schválení výjimečných opatření, jako jsou mimořádná strukturální opatření, ochrana zájmů třetích stran, jako jsou věřitelé, a záchranná opatření, jejichž časový rozsah případně přesahuje šest měsíců.
- (11) Je ovšem třeba zdůraznit, že z výše zmíněných úvah vyplývá, že použití čl. 87 odst. 3 písm. b) nelze považovat za obecnou zásadu v krizových situacích v jiných jednotlivých odvětvích, aniž by existovalo srovnatelné riziko, že budou mít přímý vliv na hospodářství členských států jako celek. Pokud se jedná o finanční sektor, uplatnění tohoto ustanovení je možné pouze za skutečně závažných okolností, kdy je ohroženo celkové fungování finančních trhů.
- (12) Pokud se vyskytne vážná porucha v hospodářství některého členského státu v souladu s výše uvedenými zásadami, není možné použít čl. 87 odst. 3 písm. b) neomezeně, ale pouze po dobu, kdy krizová situace odůvodňuje jeho použití.
- (13) To znamená, že je potřeba pravidelně přezkoumávat všechny obecné systémy stanovené na tomto základě, tj. včetně systémů záruk nebo rekapitalizačních systémů, a ukončit je, jakmile to hospodářská situace dotčeného členského státu dovolí. Komise uznává, že je v současnosti nemožné předpovědět dobu trvání současných mimořádných problémů na finančních trzích a že bude možná nevyhnutelně nutné oznámit, že opatření bude prodlouženo po dobu, po kterou bude krize pokračovat, aby se obnovila důvěra, nicméně považuje za nezbytný prvek slučitelnosti obecného systému se Smlouvou skutečnost, že členský stát bude provádět nejméně každých šest měsíců přezkum a bude podávat Komisi zprávy o výsledku takového přezkumu.
- (14) Dále má Komise za to, že zacházení s nelikvidními, ale jinak, pokud by neexistovaly současně výjimečné okolnosti, v zásadě zdravými finančními institucemi by se mělo odlišovat od zacházení s finančními institucemi, které mají problémy vnitřního původu. V prvním případě jsou

problémy týkající se životaschopnosti ze své povahy vnějšího původu a souvisí spíše se současnou extrémní situací na finančním trhu, než se slabou výkonností nebo podstupováním nepřiměřeného rizika. V důsledku toho budou narušení hospodářské soutěže vyplývající ze systémů na podporu životaschopnosti takových institucí omezenější a bude nutná méně zásadní restrukturalizace. Naopak na ostatní finanční instituce, u kterých existuje pravděpodobnost, že jsou zejména ovlivněny ztrátami vyplývajícími například ze slabé výkonnosti, špatné správy aktiv a závazků nebo riskantních strategií, by se vztahoval běžný rámec podpor na záchranu a bylo by zapotřebí zejména rozsáhlé restrukturalizace a rovněž kompenzačních opatření s cílem omezit narušení hospodářské soutěže⁽¹⁾. V každém případě však, pokud nebudou přijata vhodná ochranná opatření, může provádění systémů záruk a rekapitalizačních systémů způsobit závažná narušení hospodářské soutěže, protože by mohly nepřiměřeně zvýhodňovat příjemce podpory na úkor jejich soutěžitelů nebo mohou prohloubit problémy spojené s likviditou finančních institucí se sídlem v jiných členských státech.

(15) Kromě toho v souladu s obecnými zásadami Smlouvy upravujícími pravidla pro poskytování státních podpor, které vyžadují, aby poskytnutá podpora nepřekročila meze toho, co je nezbytně nutné k dosažení jejího legitimního cíle, a aby se zamezilo narušením hospodářské soutěže nebo se tato narušení co nejvíce omezila, a s řádným přihlédnutím k současným okolnostem, musí být všechna obecná opatření podpory

- dobře cílená, aby mohla účinně dosáhnout cíle nápravy vážné poruchy v hospodářství,
- přiměřená vzhledem k problémům, kterým čelí, přičemž nebudou překračovat meze toho, co je nezbytně nutné k dosažení tohoto účelu,
- navržena v takové podobě, aby omezila negativní vedlejší účinek na soutěžitele, jiná odvětví a jiné členské státy.

(16) Dodržování těchto kritérií v souladu s pravidly pro poskytování státní podpory a základními svobodami zakotvenými ve Smlouvě, včetně zásady nediskriminace, je nezbytné pro uchování řádného fungování vnitřního trhu. Komise bude brát v úvahu v rámci svého posouzení tato kritéria, aby rozhodla o slučitelnosti níže vyjmenovaných opatření státní podpory se Smlouvou.

3. ZÁRUKY POKRÝVAJÍCÍ ZÁVAZKY FINANČNÍCH INSTITUCÍ

(17) Z výše stanovených zásad vyplývají následující úvahy týkající se systémů záruk na ochranu závazků zřízených ve formě prohlášení, právního předpisu nebo smluvního režimu, přičemž se rozumí, že tyto úvahy jsou obecné povahy a je třeba je přizpůsobit zvláštním okolnostem každého jednotlivého případu.

⁽¹⁾ Rozumí se, že přesná povaha a načasování restrukturalizace, kterou je potřeba provést, mohou být ovlivněny současnou dramatickou situací na finančních trzích.

Způsobilost k využití systému záruk

(18) Pokud některé subjekty trhu nemohou mít ze záruky prospěch, může vzniknout podstatné narušení hospodářské soutěže. Kritéria způsobilosti pro podporu, která musí splňovat finanční instituce, pokud chtějí využít takové záruky, musí být objektivní, musí řádně zohledňovat jejich roli v příslušném bankovním systému a celkovém hospodářství a nesmí být diskriminační, aby se zamezilo nežádoucím narušujícím účinkům na sousední trhy a vnitřní trh jako celek. V souladu se zásadou nediskriminace na základě národnosti by měly být systémem pokryty všechny instituce zapsané v obchodním rejstříku dotčeného členského státu vyvíjející podstatné činnosti v tomto členském státu, včetně jejich dceřiných společností.

Věcná působnost záruky – typy pokrytých závazků

(19) Za současných výjimečných okolností bude zřejmě nutné ujistit vkladatele, že neutrpí ztráty, a rovněž omezit možnost hromadného výběru vkladů (tzv. „runu na banku“) a nepřiměřených negativních dopadů na zdravé banky. V souvislosti se systémovou krizí tedy mohou být obecné záruky chránící vklady drobných klientů (a dluhy drobných klientů) v zásadě legitimní součástí reakce veřejné politiky.

(20) Pokud jde o záruky, které jsou nad rámec vkladů drobných klientů, výběr typů dluhu a závazků pokrytých zárukou musí být v rámci možností cílený na specifický zdroj potíží, a musí být omezený na to, co lze považovat za nezbytné k vypořádání se s příslušnými aspekty současné finanční krize, protože jinak by mohlo dojít ke zdržení nezbytného procesu přizpůsobení a vzniku škodlivého morálního hazardu⁽²⁾.

(21) V souladu s touto zásadou může zmrazení mezibankovních půjček způsobené narušením důvěry mezi finančními institucemi odůvodnit také poskytnutí záruk pro určité typy velkých vkladů a dokonce krátkodobých a střednědobých dluhových nástrojů v rozsahu, v jakém nejsou takovéto závazky již přiměřeně chráněny stávajícími investičními pravidly mezi investory nebo jinými způsoby⁽³⁾.

(22) Rozšíření rozsahu pokrytí jakékoliv záruky na další typy dluhů mimo tento relativně široký rámec by vyžadovalo podstatněji kontrolu, pokud jde o jeho odůvodnění.

(23) Takové záruky by v zásadě neměly zahrnovat podřízený dluh (kapitál „Třídy 2“) nebo nerozlišené pokrytí všech závazků, protože to by stěžovalo k ochraně zájmů akcionářů a ostatních investorů rizikového kapitálu. Pokud je takový dluh pokrytý, umožní se expanze kapitálu a tedy i zvýšení úvěrové činnosti, mohou být nezbytná zvláštní omezení.

⁽²⁾ Prostředkem zajišťujícím přiměřenost příslušného systému by také mohlo být omezení částky dostupné záruky, popřípadě i v závislosti na výši bilanční sumy příjemce záruky.

⁽³⁾ Jako jsou například kryté dluhopisy a dluhy a vklady zaručené vládními dluhopisy nebo krytými dluhopisy.

Časová působnost systému záruk

(24) Trvání a působnost jakéhokoli systému záruk, jehož rozsah přesahuje systém záruk pro vklady drobných klientů, musí být omezen na nezbytné minimum. V souladu s obecnými zásadami stanovenými výše a s ohledem na v současné době nepředvídatelnou dobu trvání zásadních poruch ve fungování finančních trhů Komise považuje za nezbytný prvek slučitelnosti jakéhokoli obecného systému se Smlouvou skutečnost, že členský stát provede každých šest měsíců přezkum, který bude zahrnovat odůvodnění pro pokračující používání systému a možnost přizpůsobení se vývoji situace na finančních trzích. Výsledky tohoto přezkumu budou muset být předány Komisi. Za předpokladu, že je takový pravidelný přezkum zajištěn, může schválení systému pokrývat časové období delší než šest měsíců a v zásadě může dosahovat až dvou let. Toto období může být dále prodlouženo na základě souhlasu Komise po dobu, která je nezbytná v důsledku krize na finančních trzích. Pokud systém umožňuje, aby záruky nadále pokrývaly příslušný dluh až do data splatnosti, které je pozdější než datum uplynutí doby, na kterou je vydána záruka v rámci systému, bude zapotřebí dodatečných ochranných opatření, aby se zamezilo nepřiměřenému omezení hospodářské soutěže. Taková ochranná opatření mohou zahrnovat kratší dobu, na kterou je záruka poskytnuta, než je v zásadě povoleno v tomto sdělení, odrazující cenové podmínky a přiměřené kvantitativní omezení, pokud jde o dluh pokrytý zárukou.

Podpora omezená na minimum – příspěvek soukromého sektoru

(25) V souladu s obecnou zásadou platnou pro státní podporu, a sice, že částka a intenzita podpory musí být omezeny na nezbytné minimum, musí členské státy učinit vhodné kroky, aby zajistily podstatný příspěvek příjemců podpory a sektoru na náklady záruky a pokud to bude zapotřebí, na náklady státní intervence, pokud musí být záruka použita.

(26) Přesný výpočet a složení takového příspěvku závisí na konkrétních okolnostech. Komise má za to, že vhodné spojení některých nebo všech následujících prvků ⁽¹⁾ postuluje k tomu, aby byl splněn požadavek podpory omezené na nezbytné minimum:

- Systém záruk musí být založen na přiměřené odměně, kterou platí jednotlivě finanční instituce, které jsou příjemci podpory, nebo finanční sektor jako celek ⁽²⁾. Vzhledem k tomu, že je obtížné určit tržní sazbu pro záruky takovéto povahy a rozsahu, kdy neexistuje srovnatelné základní kritérium, a vzhledem k tomu, že za současných okolností může být pro příjemce podpory obtížné zaplatit částky, které by se měly řádně účtovat, by se poplatky účtované za umožnění využití systému měly co nejvíce přiblížit tomu, co je možné považovat

⁽¹⁾ Tento seznam nástrojů, které přispívají k cíli omezení podpory na nezbytné minimum, není vyčerpávající.

⁽²⁾ Např. prostřednictvím asociace soukromých bank.

za tržní cenu. Přiměřený cenový mechanismus odráží různé stupně rizik a různé úvěrové profily a potřeby příjemců podpory bude důležitou složkou přiměřenosti opatření.

- Pokud je nutné použít záruku, mohl by další významný příspěvek soukromého sektoru spočívat v pokrytí nejméně podstatné části nesplacených závazků podniku, který je příjemcem podpory (pokud nadále existuje) nebo sektoru, přičemž intervence členského státu by se omezila na částky přesahující tento příspěvek.
- Komise uznává, že příjemci podpory možná nebudou schopni zaplatit okamžitě celkovou částku přiměřené odměny. Aby se tedy doplnily nebo částečně nahradily předcházející prvky, mohou členské státy zvážit zavedení doložky o následném získání zpět (tzv. clawback clause) nebo doložky o zaplacení za lepší hospodářské situace (tzv. better fortunes clause), což by od příjemců podpory vyžadovalo zaplatit buď dodatečnou odměnu za poskytnutí záruky jako takové (v případě, že není nutné záruku použít), nebo nahradit nejméně částečně jakékoli částky zaplacené členským státem v rámci této záruky (v případě, že je nutné záruku použít), jakmile tak mohou učinit.

Zamezení nepřiměřeným narušením hospodářské soutěže

(27) Vzhledem k nevyhnutelným rizikům, že systém záruk bude mít negativní účinky na banky, které nejsou příjemci podpory, včetně bank v jiných členských státech, musí systém zahrnovat vhodný mechanismus k omezení takových narušení hospodářské soutěže a k zamezení možnému zneužívání zvýhodněné situace příjemců podpory, ze které mají prospěch díky státní záruce. Taková ochranná opatření, která jsou také důležitá k zamezení morálního hazardu, by měla zahrnovat přiměřenou kombinaci těchto prvků ⁽³⁾:

- ustanovení zavazující k určitému chování, které zajistí, že finanční instituce, které jsou příjemci podpory, nebudou provádět agresivní expanzi na základě poskytnuté záruky na úkor soutěžitelů, kteří nepožívají takové ochrany. To může být provedeno například prostřednictvím:
 - omezení takové obchodní činnosti, jako je například reklama, která zmiňuje skutečnost, že je banka, která je příjemcem podpory, chráněná zárukou, cenová nebo obchodní expanze, například prostřednictvím zavedením mezní hodnoty pro podíl na trhu ⁽⁴⁾,
 - omezení výše bilanční sumy institucí, které jsou příjemci podpory, v závislosti na vhodném měřítku (např. hrubý domácí produkt nebo růst peněžního trhu ⁽⁵⁾),

⁽³⁾ Tento seznam nástrojů, které přispívají k cíli zamezení nepřiměřeným narušením hospodářské soutěže, není vyčerpávající.

⁽⁴⁾ Zadržení zisků za účelem zajištění přiměřené rekapitalizace by také mohlo být prvkem, který lze v této souvislosti zvažovat.

⁽⁵⁾ Přičemž je nutné zaručit dostupnost úvěrů hospodářskému sektoru, zejména v případě hospodářské recese.

- zákaz chování, které by bylo neslučitelné s účelem záruky, jako je například zpětný nákup akcií finančními institucemi, které jsou příjemci podpory, nebo vydávání nových akciových opcí pro vedení,
- vhodná ustanovení, která umožní dotčenému členskému státu vynucovat dodržování těchto ustanovení zavazujících k určitému jednání, včetně sankce odejmutí finanční instituci, která je příjemcem podpory, ochrany v podobě záruky v případě, že tyto doložky nedodržuje.

Následná nápravná opatření

- (28) Komise má za to, že aby se v co největším možném rozsahu zamezilo narušením hospodářské soutěže, je třeba považovat obecný systém záruk za dočasné mimořádné opatření, jehož cílem je odstranit akutní projevy současné krize na finančních trzích. Taková opatření nemohou ze své podstaty představovat plnohodnotnou reakci na příčiny této krize, které jsou spojeny se strukturálními nedostatky ve fungování organizace finančních trhů, se specifickými problémy jednotlivých finančních institucí nebo s kombinací obojího.
- (29) Proto je třeba doplnit systémy záruk ve vhodnou dobu o nezbytná nápravná opatření pro sektor jako celek nebo restrukturalizací nebo likvidací jednotlivých příjemců podpory, zejména v těch případech, kdy musí být záruka použita.

Použití systému na jednotlivé případy

- (30) Pokud je třeba použít systému záruk ve prospěch jednotlivých finančních institucí, je nezbytné, aby po tomto mimořádném záchranném opatření, které má za cíl zachovat existenci nesolventních institucí, což zapříčiní dodatečné narušení hospodářské soutěže kromě narušení, které již vyplývá z obecného zavedení systému, následovaly, co nejdříve to situace na finančních trzích dovolí, přiměřené kroky vedoucí k restrukturalizaci nebo likvidaci příjemce podpory. To předpokládá požadavek oznámení restrukturalizačního nebo likvidačního plánu pro příjemce plateb v rámci záruky, který bude odděleně posouzen Komisí, pokud jde o jeho soulad s pravidly pro poskytování státní podpory⁽¹⁾.
- (31) Při posuzování restrukturalizačního plánu bude Komise sledovat splnění těchto požadavků
- zajistit obnovení dlouhodobé životaschopnosti dotčené finanční instituce,

⁽¹⁾ Komise má v zásadě za to, že v případě, že je nutné poskytnout platby finanční instituci, která je příjemcem podpory, musí během šesti měsíců po platbě následovat restrukturalizační plán nebo případně likvidační plán. Aby se usnadnila práce členských států a Komise, bude Komise připravena posoudit hromadná oznámení podobných případů restrukturalizace či likvidace. Komise může mít za to, že není třeba poskytnout plán, pokud se jedná výlučně o likvidaci instituce, nebo pokud je její velikost zanedbatelná.

- zajistit, že je podpora udržována na minimu a že se soukromý sektor podstatnou měrou podílí na nákladech restrukturalizace,
 - zaručit, že nedojde k nepřiměřenému narušení hospodářské soutěže a k neodůvodněným zvýhodněním vyplývajícím z aktivace záruky.
- (32) Při tomto posouzení se může Komise opírat o zkušenosti získané při uplatňování pravidel pro poskytování státní podpory finančním institucím v minulosti, přičemž přihledne ke zvláštní povaze krize, která dosáhla takového rozměru, že je třeba ji posuzovat jako vážnou poruchu v hospodářství členských států.

- (33) Komise také zohlední rozlišení mezi opatřeními podpory, která jsou zapotřebí výlučně kvůli současnému obtížnému přístupu k likviditě a která se týkají jinak zásadně zdravé finanční instituce, oproti pomoci poskytnuté příjemcům podpory, kteří navíc trpí strukturálními problémy se solventností spojenými například s jejich obchodním modelem nebo investiční strategií. Obecně vzbuzuje pomoc posledně uvedené kategorii příjemců podpory větší obavy.

4. REKAPITALIZACE FINANČNÍCH INSTITUCÍ

- (34) Druhým systémovým opatřením přijatým v reakci na stávající finanční krizi je vytvoření rekapitalizačního systému, kterého by bylo možno použít na podporu finančních institucí, které jsou v zásadě zdravé, ale čelí obtížím z důvodů mimořádných podmínek na finančních trzích. Cílem toho opatření by bylo poskytnutí veřejných prostředků, aby se posílily zdroje kapitálu finančních institucí buď přímo, nebo aby se usnadnilo poskytování soukromého kapitálu jinými prostředky a aby se zabránilo negativním systémovým dopadům na jiné oblasti.
- (35) Obecně se výše uvedené úvahy týkající se obecných systémů záruk uplatní obdobně i na rekapitalizační systémy. To se týká
- objektivních a nediskriminačních kritérií nároků na podporu,
 - časové působnosti systému,
 - omezení podpory na nezbytné minimum,
 - potřeby ochranných opatření proti případným zneužitím a nepřiměřeným narušením hospodářské soutěže, přičemž je třeba vzít v úvahu, že nezvratná povaha kapitálové podpory znamená nutnost ustanovení v systému, která dovolí členskému státu sledovat a vymáhat dodržování těchto ochranných opatření a učinit náležité kroky k zamezení nepřiměřených narušení hospodářské soutěže v pozdějším stadiu, pokud je to třeba⁽²⁾,

⁽²⁾ V souladu s pokyny pro podporu na záchranu a restrukturalizaci.

- požadavku, aby po rekapitalizaci jakožto mimořádném opatření na podporu finanční instituce v krizi následoval restrukturalizační plán pro příjemce podpory, který bude odděleně posuzován Komisí, přičemž se vezme v úvahu jak rozlišení mezi v zásadě zdravými finančními institucemi, které jsou výlučně ovlivněny současnými omezeními, pokud jde o přístup k likviditě, a příjemci podpory, kteří navíc trpí strukturálními problémy se solventností spojenými například s jejich obchodním modelem nebo investiční strategií, a zohlední se vliv tohoto rozlišení na míru potřeby restrukturalizace.
- (36) Ze zvláštní povahy rekapitalizačního opatření plynou následující úvahy.
- (37) Způsobilost by měla být založena na objektivních kritériích, jako jsou potřeba zajistit dostatečnou úroveň kapitalizace s ohledem na požadavky solventnosti, což však nesmí vést k neodůvodněnému diskriminačnímu zacházení. Pozitivním prvkem by bylo hodnocení potřeby podpory orgány finančního dohledu.
- (38) Kapitálová podpora musí být omezena na nezbytné minimum a neměla by příjemci podpory umožnit provádět agresivní obchodní strategie nebo expanzi jeho činností nebo jiné záměry, které by znamenaly nepřiměřená narušení hospodářské soutěže. V této souvislosti by bylo kladně hodnoceno udržení zvýšené úrovně minimálních požadavků na solventnost nebo omezení celkové výše bilanční sumy finanční instituce. Příjemci podpory by měli za podmínek současné krize co nejvíce přispět svými vlastními prostředky včetně soukromé účasti⁽¹⁾.
- (39) Kapitálové intervence ve finančních institucích musí být provedeny za takových podmínek, které co nejvíce omezí částku podpory. V souladu se zvolenými nástroji (tj. akcie, opční listy, podřízený kapitál aj.) by dotčený členský stát měl v zásadě získat práva, jejichž hodnota odpovídá jeho příspěvku na rekapitalizaci. Emisní cena nových akcií musí být určena na základě tržně zaměřeného ocenění. Aby se zajistilo, že je veřejná podpora poskytnuta pouze výměnou za přiměřenou protihodnotu, budou kladně posuzovány nástroje jako prioritní akcie s přiměřeným zhodnocením. Jako alternativu je třeba zvážit zavedení mechanismů zpětného získání (tzv. „claw-back mechanism“) nebo doložek o zaplacení za lepší hospodářské situace (tzv. better fortunes clauses).
- (40) Podobné úvahy se uplatní i na ostatní opatření a systémy, jejichž cílem je řešení problémů, které mají finanční instituce, pokud jde o jejich aktiva, a které přispívají k posílení kapitálových požadavků institucí. Zejména v případech, kdy členský stát nakoupí nebo vymění aktiva, bude nutné, aby zhodnocení odráželo související rizika, aniž by došlo k nepřiměřené diskriminaci, pokud jde o prodejce.
- (41) Schválení systému podpory neznamená, že by byl členský stát vyjmut z povinnosti překládat Komisi každých šest měsíců zprávu o uplatňování tohoto systému a během šesti měsíců od data intervence individuální plány pro podniky, které jsou příjemci podpory⁽²⁾.
- (42) Stejně jako v případech systémů záruk, avšak s ohledem na ze své podstaty nezvratnou povahu rekapitalizačních opatření, bude Komise provádět posouzení takových plánů způsobem, aby se zajistila soudržnost výsledků rekapitalizace v rámci systému s výsledky opatření rekapitalizace přijatých mimo rámec tohoto systému v souladu se zásadami stanovenými v pokynech pro podporu na záchranu a restrukturalizaci, přičemž vezme v úvahu zvláštní povahu systémové krize na finančních trzích.

5. ŘÍZENÁ LIKVIDACE FINANČNÍCH INSTITUCÍ

- (43) V souvislosti se současnou finanční krizí může členský stát také zvažovat provedení řízené likvidace určitých finančních institucí v rámci jeho územní příslušnosti. Taková řízená likvidace, která může být případně provedena ve spojení s příspěvkem z veřejných prostředků, se může použít v jednotlivých případech buď jako druhý krok po záchranné podpoře jednotlivé finanční instituce, pokud bude jasné, že u této finanční instituce nelze provést úspěšnou restrukturalizaci, nebo jako jediná akce. Řízená likvidace může také být součástí obecného systému záruk, tj. pokud členský stát zahájí likvidaci finančních institucí, pro které musela být záruka aktivována.
- (44) Posouzení takového systému a jednotlivých likvidačních opatření přijatých v rámci takového systému se opět obdobně řídí stejnými zásadami, jaké byly stanoveny výše pro systémy záruk.
- (45) Ze specifické povahy likvidačního opatření plynou následující úvahy.
- (46) V souvislosti s likvidací je nutné zejména dbát na to, aby se co nejvíce omezil morální hazard, zejména prostřednictvím vyloučení akcionářů a případně určitých typů dlužníků, pokud jde o získání prospěchu z jakékoliv podpory v souvislosti s řízenou likvidací.
- (47) Aby se zamezilo nepřiměřeným narušením hospodářské soutěže, měla by být fáze likvidace omezena na dobu nezbytně nutnou pro řádné provedení likvidace. Po dobu, po kterou finanční instituce pokračuje v činnosti, by neměla vyvíjet žádné nové aktivity, ale pouze pokračovat ve stávajících aktivitách. Bankovní licence by měla být odňata co nejdříve.

⁽¹⁾ Je možné, že poskytnutí určitého příspěvku předem bude zapotřebí nahradit ustanoveními umožňujícími dodatečné příspěvky v pozdějším stadiu.

⁽²⁾ Aby se usnadnila práce členských států a Komise, bude Komise připravena posoudit hromadná oznámení podobných případů restrukturalizace. Komise může mít za to, že není třeba poskytnout tento plán, pokud se jedná výlučně o likvidaci instituce, nebo pokud je rozsah její zbytkové hospodářské činnosti zanedbatelný.

- (48) Při zajištění skutečnosti, že částka podpory bude omezena na nezbytné minimum s ohledem na sledovaný cíl, je třeba vzít v úvahu, že ochrana finanční stability za současných finančních nepokojů může znamenat, že bude zapotřebí vyplatit některé věřitele likvidované banky za pomoci opatření podpory. Volba kritérií pro výběr typů závazků pro tento účel by se měla řídit stejnými pravidly jako v případě závazků pokrytých systémem záruk.
- (49) Aby se zajistilo, že nebude poskytnuta podpora kupcům finanční instituce nebo jejích částí nebo prodaným subjektům, je důležité, aby se dodržely určité podmínky prodeje. Komise bude při svém posouzení, zda se případně jedná o podporu, vycházet z následujících kritérií:
- postup prodeje by měl být otevřený a nediskriminační,
 - prodej by se měl uskutečnit za tržních podmínek,
 - finanční instituce nebo vláda, v závislosti na zvolené struktuře, by měly stanovit co nejvyšší prodejní cenu dotčeného jmění a závazků,
 - v případě, že je nezbytné poskytnout podporu na hospodářskou činnost, která bude součástí prodeje, bude nutné provést individuální posouzení v souladu se zásadami stanovenými v pokynech pro podporu na záchranu a restrukturalizaci.
- (50) Pokud uplatnění těchto kritérií povede ke zjištění, že se jedná o podporu kupcům nebo prodaným subjektům, bude slučitelnost této podpory se Smlouvou posouzena odděleně.

6. POSKYTNUTÍ JINÝCH FOREM POMOCI V OBLASTI LIKVIDITY

- (51) Členské státy mohou při řešení akutních problémů některých finančních institucí s likviditou zvažovat doplnění systémů záruk a rekapitalizačních systémů o doplňkové formy pomoci v oblasti likvidity, přičemž budou poskytnuty veřejné prostředky (včetně prostředků centrální banky). Komise již upřesnila, že pokud členský stát nebo centrální banka nereaguje na bankovní krizi opatřeními selektivní povahy ve prospěch jednotlivých bank, ale obecnými opatřeními dostupnými všem srovnatelným subjektům na trhu (tj. půjčky celému trhu za stejných podmínek), nespádají často taková obecná opatření do působnosti pravidel pro poskytování státní podpory a není je třeba oznamovat Komisi. Komise má například za to, že se na činnosti centrálních bank vztahující se k měnové politice, jako jsou například operace na volném trhu a stále facility, nevztahují pravidla pro poskytování státní podpory.

Pomoc určená specifické finanční instituci se také za určitých okolností nemusí považovat za podporu. Komise má za to, ⁽¹⁾ že poskytnutí prostředků centrální banky finanční instituci v takovém případě nemusí být považováno za podporu, pokud jsou splněny tyto podmínky:

- finanční instituce je v okamžiku poskytnutí prostředků solventní a toto poskytnutí prostředků není součástí většího balíčku podpory,
 - facilitata je zcela pokryta zajištěním, přičemž na zajištění se použije snížení hodnoty (tzv. haircuts) v závislosti na jeho kvalitě a tržní hodnotě,
 - centrální banka účtuje příjemci sankční úroky,
 - opatření je přijato z vlastní iniciativy centrální banky a zejména není zajištěno protizárukou státu.
- (52) Komise má za to, že za současných výjimečných okolností může být systém poskytnutí podpory v oblasti likvidity z veřejných zdrojů (včetně centrální banky), pokud představuje podporu, považován, v souladu se zásadami stanovenými v pokynech pro podporu na záchranu a restrukturalizaci, za slučitelný se Smlouvou. Pokud je zajištěn pravidelný přezkum takového systému likvidity každých šest měsíců ⁽²⁾, může se souhlas se systémem vztahovat na období delší než šest měsíců a v zásadě až na období dvou let. Na základě souhlasu Komise může být toto období dále prodlouženo, pokud to bude vyžadovat krize na finančních trzích.

7. URYCHLENÉ VYŠETŘOVÁNÍ STÁTNÍ PODPORY

- (53) Protože je při uplatňování pravidel pro poskytování státní podpory na opatření popsaná v tomto sdělení nutné zohlednit stávající podmínky na finančním trhu, měla by Komise ve spolupráci s členskými státy zajistit jak, aby tato opatření dosáhla svého cíle, tak i aby související narušení hospodářské soutěže v rámci členského státu i mezi členskými státy navzájem byla omezena na minimum. Aby se usnadnila tato spolupráce a aby se jak pro členské státy, tak i pro třetí strany zajistila nezbytná právní jistota, pokud jde o slučitelnost přijatých opatření se Smlouvou (což je podstatnou součástí obnovy důvěry v trhy), je nanejvýš důležité, aby členské státy informovaly Komisi o svých záměrech a oznámily plány zavést taková opatření co nejdříve a co nejpodrobněji a v každém případě předtím, než se opatření provede. Komise podnikla přiměřené kroky, aby zajistila hladké přijetí rozhodnutí na základě úplného oznámení, pokud to bude nezbytné, během 24 hodin nebo i přes víkend.

⁽¹⁾ Viz například *Northern Rock*, (Úř. věst. C 43, 16.2.2008, s. 1).

⁽²⁾ Zásady stanovené výše v bodě 24 by se vztahovaly i na tento přezkum.